

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

Liber Tertivs. De Regnis Arctois, seu de Sueciâ, Daniâ & Noruegiâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13167

In Mari Germanico capitur piscis, adeò pestifer, ut quicumque illum intuitus erit, illico moriatur. Id vulgò Germani credunt, & asserunt. sed hanc opinionem conuellere nititur, qui vidit illum, atque contrectauit *Vlricus Faber.*

In Vestphaliae parte vbi olim Iuhones, contigit aliquando incendium, quod nullâ aquâ restingui potuit, sed tantum saxis, fustibus, & vestibus oppressum est. *Tacitus Annal. lib. 16.*

LIBER TERTIVS.

De Regnis Arctois, seu de Suecia, Dania, & Noruegia.

IN ditionem Sueci Regis venisse olim totam Scandiam nemo ambigit, qui eius regni historias primis, ut aiunt labris degustarit; siquidem intelliget ex Suecicâ familiâ Reges Daniæ, & Noruegiæ prodiisse. Quis enim ignorat *Dan* primum Danorum Regem filium *Humeli* fuisse qui 16. in ordine collocatur? Quis nescit *Halदानum Huuithen* originem traxisse à 25. Regibus Suecis, ipsumque quod à *Soluone* quodam Noruegiæ Rege maternum genus duceret, eidem in ditionis dominium successisse, & illud ampliassse, ac demum eius trinepotem *Haraldum Hulfagher*, hîc Monarchiam instituisse? Quomodo autem iterum regna hæc coaluerint nobis est incompertum. Hoc vnum fatentur omnes magnum *Erichsonium* (aliàs *Smeck*) exautoratum esse, eique substitutum *Albertum Megapolitanum* eius ex sorore nepotem, & paulò post eidem *Alberto* *Margaretam* Danicam *Aquini* Noruegiæ Regis uxorem suppositam fuisse, quæ trium regnorum Domina fuit. Sed cum Dani Suecos & Noruegos contemnerent, tandem electus est *Carolus Canuti* filius; sed ab eo Noruegos pollicitationibus suis *Christiernus* primus Rex Daniæ se iunxit, & ita tria Regna duobus principibus cessere; de quibus aliqua enucleatius in singulis dicemus.

CAP.

CAPVT PRIMVM.

De Suecia in genere.

§. 1. Nomen Suecorum.

NOMEN inditum huic Prouinciæ à Suenno filio Magogi Noëmi ex Iapheto filio nepote, vt primæ huius regni historix, seu fabulæ testantur. Vel fortè à Suionibus Scandiæ populis, de quibus in veteri.

§. 2. Quantitas Suecorum.

QUANTITAS eius secundùm latitudinem desumitur à Christia-nopoli 56. 2. Mi. ad ostium Fl. Paës sub 70. quod spatium red-dit 820. millia passuum, seu leucas nostras Francicas 410. Sueci-cas 137. ferè. Secundùm longitudinem ab Insulis in littore Oc-cidentali Gothiæ, quas vocant *Patenostres* 32. ad Fanum S. Nico-lai ad Lagogam lacum 57. quod spatium ad maiorem circulum reuocatum sub gradu 60. latitudinis dat 750. millia passuum, leu-cas nostras 375. Suecicas 125.

§. 3. Qualitas Suecorum.

HIC aër ferè purior est, quare omnes Sueci *μακροβίοι*. Obnoxij tamen sunt morbo qui ex salsis cibus, & parietum frigore contra-hitur, *scœrbuck* appellant, nos molliùs *le Scurbut*, qui tamen aquâ absynthio dilutâ sanatur. De frigore huius regionis dicemus in Admirandis.

DIVITIÆ. Sub finem sæculi præcedentis Rex inferebat in æra-rium omnibus subductis & impensis 7. auri *Tonas* vt vocant, quarum singulæ 100. millia thalerorum exigunt, seu ferè 100. aureorum nostrorum millia: licèt arces duæ Reuelensis, & Vi-burgensis 100. millia thalerorum absument, quæ tamen summa ei ex sale Liuonico conficitur in præsentia. Reliqua petit ex vecti-galibus, portoriis & fodinis. Certè tantùm æris hinc eruitur, vt materiem tormentorum bellicorum, atque campanarum om-nibus Europæis suppeditet.

Parall. Geogr. Tom. II.

X

MERCES. Corium, pelles magni precij; butyrum, adeps, cera, æs, equi, adeps vituli marini, trabes ad malos nauium.

Nundinæ hîc duæ celeberrimæ, Vpsaliæ altera *Disting* dicta ad festum Epiphaniæ; altera in lacu Melero ad urbem Stren-gam, præcipitante anno; vtraque in aquis glacie concretis celebratur.

§. 4. Religio Suecorum.

AD eam promouendam plurimum laborauit Ludouicus Pius Caroli Magni filius, sed ea clam in eas regiones irrepebat, donec Sacerdos illius magnificentissimi Templi, non procul ab vrbe Sigtuna, vel Birka factus cæcus monitus est à B. Virgine, vt filium suum coleret, eique visum restituit, exinde enim Sueci sacris aquis omnes penè intincti: perdurauitque Religio, donec Rege Gustavo Erici filio, hîc rerum potente, inducta Lutherana pestis sub nomine Confessionis Augustanæ; bona Ecclesiæ direpta, & addicta fisco aut proceribus distributa, multis ex plebe, & rusticis Catholicam fidem retinentibus, quam ad posteros propagant, & ad nostra littora appulsi magni faciunt, vt legere est apud Florimondum Remondum in libro de Hæresi nascente.

§. 5. Politia Suecorum.

REIP. Suecicæ 6. status; Principes Hæreditarij, Nobiles, Clerus, Milites, Mercatores, Ruricolæ. Regis primogenitus hæres est regni, reliquis Regis liberis Ducatus cedunt, Dos filiabus, constitutionibus regni decernitur 100. millium thalerorum vulgò. Olim eligebatur Rex, nunc succedit, sed priùs iurat in Confessionem Augustanam, & leges regni. Nobiles sufficiunt ampliores magistratus, quorum præcipuus *Dorseth*, quem Archidapiferum, meliùs Proregem dicerent; is olim monebat Regem si quid in leges peccaret: sequuntur Marecallus, Admiralius, Cancellarius, &c. Reliqui Nobiles diuiduntur in Comites, Barones, Equites Auratos, & communem nobilitatem, dicimus nos *Esuyers*.

In Sueciâ & Gothiâ expediti, & parati pedites 22400. Sola tamen Smalandia rebus exigentibus 30. millia sufficere potest. 50. naues bellicæ instructæ semper stant in anchoris. In arcibus suis & vrbibus Rex habet 8. millia tormentorum bellicorum, 400. in vno castro Stocholmensi.

§. 6. *Mores Suecorum.*

HOSPITALES sunt omnes Sueci: vestitus plebeius vilis, Nobilium prout inter peregrinandum, modus gentis cuiusdam eis placuit. Ædificia ferè lignea, & humilia, ob frigus & ventos, Stocholmiæ tamen pleraque saxea. Cùm annona carior viuunt corticibus abietum & pinearum, quas stomacho prodesse, neque malignè nutrire opinantur. Ad bella nati, & labores ferendos videntur, & satis eorum fortitudinem nostris temporibus Germani experti sunt.

Diuiditur SVECIA MAGNA in Sueciam propriam, Gothiam, Finlandiam, Ingriam, & Liunioniam, quam tibi diuisionem hoc schemate proponimus.

§. 7. *Magna Suecia diuisio.*

SVE-	C I A	S V E - V O N I A <i>Sueno- nic.</i>	{	Vplandia: <i>Vplande.</i>
				Vestmania: <i>Vestmanie.</i>
P R O - F R I E	D I C T A,	N O R T - L A N - D I Æ <i>la vraye Suede. les Nor- delles.</i>	{	Dalecarlia: <i>Dalecarlie</i>
				Nericia: <i>Nericie.</i>
				Sudermania: <i>Sudermanie.</i>
				G E S T R I C I A: <i>Gestricie.</i>
				Helsingia propria: <i>Helsing, seu Sund- hede.</i>
				Medelpadia: <i>Medelpad.</i>
				Angermania: <i>Angermanie.</i>
				Bothnia: <i>Bothnie, ou les Boddes.</i>
				Lapponia: <i>le pays des Lapons.</i>
				Vestrogothia: <i>Vestrogothie.</i>
				Dalia: <i>Dalie.</i>
				Vermelandia: <i>Vermeland.</i>
				DANICI IVRIS } Hallandia: <i>Hal-</i>
				Prouincia. } land.
				Ostrogothia: <i>Ostrogothie.</i>
				Smalandia: <i>Smaland.</i>
				Oelandia: <i>Oeland, Isle.</i>

la Go-
thie. { Orientale, ou
Est-Gothie. { DANICI } Gotlandia : *Gotland Iste.*
IVRIS } Scania : *Sconen.*
ditiones } Blekingia : *Blekingen.*

FIN-
LAN-
DIA { Finlandia Meridionalis : *la Finlandie Australe.*
Finlandia Septentrionalis : *la Finlandie Boreale.*
Caiana : *la Caianie.*
Sauolaxia : *la Sauolaxie.*
Finlan-
die. { Tauastia : *la Tauastie.*
Nylandia : *la Nylandie.*
Carellia : *la Carellie.*

INGRIA *l'Ingrie.*

LIVO-
NIA. { Esthonia : *Eften.*
Leitlandia : *Leitland.*
CVRLANDIA { Curlandia propriè dicta : *Curland.*
Curland. } Semigallia : *Semigallen.*

CAPVT II.

Suecia vera, seu propriè dicta.

§. i. *Sueuonia, prima pars vera Suecia, la Sueuonie,*
premiere partie de la vraye Suede.

V P-
LAN-
DIA { STOCHOLMIA, & Holmia : *Stocholm, seu Holm, totius*
Regni caput, & Regis sedes, in faucibus lacus Me-
leri Meler, piscosi in primis, quâ in vrbe nihil etiam ad
delicias deest : ex bellis Germanicis, & ditior & lau-
tior facta est.
VPSALIA : *Vpsal, totius Septentrionis olim Regia, vn-*
de dicebatur Vpsala Konung, sedes Archiepiscopalis.
Sita est ad Fl. Salam qui influit in lacum Ekolen. Incu-
bat vrbi arx munitissima ex rupe : habet Academiam
iam celeberrimam.
la Vp-
lande,
Enecopia : *Encopen, mercibus diues.*
Sigrunia : *Sigrun, infra Vpsaliam.*
Oregrundia : *Oregrund, ad mare è regione Insulæ Grason.*
fru-
menti
ferax. { Hinc quoque pendet ALANDIA Insula multis minori-
bus Insulis præcineta.

VEST-
MA-
NIA } AROSIA : *Arosen*, seu *Vesteras*, vrbs Episcopalis cum ar-
ce, vbi ingens cupri ferrique copia.
NIA } Arbogia : *Arbo*, ad Fluuium cognominem.
Vestma- } Kopinga : *Koping*, aliter *Kopung*, metallicis celebratif-
nie. } sima.

DALECARLIA vbi fodinæ ad miraculum excauatæ, Regio popu-
losa, incolæ laboris patientissimi, nullam urbem habet.

NERI-
CIA } Celebris ob sanctam Brigittam, seu Birgittam, quam
Nericie. } Brigidam vulgò vocamus, cuius maritus Vlfo huius
tractus Princeps fuit.
Orebrogia : *Orebro*, vnica huius prouinciæ vrbs.

S V-
DER-
MA-
NIA } NICOPIA : *Nycopung*, emporium cum arce pulcherrima,
Suder-
manie. } Ducis sedes ad mare.
Strengnesia : *Strengnes*, Episcopalis vbi templum cla-
rum sepultura Caroli I X.
Telga : *Telgen*, ad partem Australem Meleri lacus.
Torfilia : *Torsil*, ad Melerum lacum.
Trofa : *Trosen*, ad mare emporium.

§. 2. *Nortlandia*, les Nordelles : hoc est prouinciæ in
Septentrionem declinantes.

N V M. I. *Gestricia*, Gestricie.

GEVALIA : *Genal*, emporium opportuno loco situm, mercibus
abundans, regio frumenti, ferrique ferax.

N V M. 2. *Helsingia* hæc maior, olim fuit regnum, habuere olim li-
teras sibi peculiare *Helsingj*, atque dialectum quæ etiam *Caiani*
Finlandique hodie loquuntur, incolæ simplices, hospitales, atque
studiosi.

HELISINGIA VERA } Hudingsualdia : *Hudingsuald*, cuius indige-
Helsing, aliter & } næ varias merces per totum mare Balthi-
Sundhede dicta } cum deportant.

M I D E L-
P A D I A } Eiusdem cum superiori regione conditionis, vnica
Midelpad. } habet vrbeculam Tunam, vbi Reges *Helsingiæ* fi-
xiffe sedem perhibentur.

N V M. 3. *Angermania*, Angermanie.

A Fl. Angermano dicta, vbi est Scula mons ille horribilis, & quasi ruinam minitans.

Hernofandia: *Hernofand*, vnica huius tractus ciuitas.

N V M. 4. *Laponia*, les Lapons: Regio sterilis, sed indigenæ simplices, nec à bonis moribus abhorrentes, milites strenuissimi, & patientissimi.

NORVEGICA, aliter
FINMARCHIA
Takemark } Eius incolæ dicuntur Siofinni, hoc est Fiones maritimi. Hic aër purissimus. Tributa pendunt Regi Daniæ, & castro *Vardhus* continentur, vt pluribus in Regno Danico dicitur.

RVTHE-
NICA, seu
BIARMIA
Biarmie. } Porrigitur à castro *Vardhus*, ad mare Album. Sueci hanc regionem vocant *Prinnes*, alij Biarmiam à voce Fionica *Varama*, id est, Montosus tractus; quia hæc regio in montes tota affurgit.

SVE-
CICA
de Sue-
de. } *Vmalapmark*
Pitalapmark
Lulapmark
Tornelapmark
Kimilapmark } Omnes hi Suecum Regem agnoscunt, & cum eo militant.
Torna: *Torn*, in vitimo sinu Boddico emporium celebre; ab alijs Bothniæ adiudicatur.

SCRICFINNIA, cuius hinc meminit Saxo Selandicus, hinc expungenda est: vox enim illa Fionibus, & Lapponibus competit, itaque dicuntur à ligneis soleis, quibus celeriter per niues decurrunt. His soleis instructi Lappones 600. rusticuli centum millia Ruthenorum fugauerunt, aut ceciderunt.

BOTNIA
la Bothnie,
ou les Bod-
des. } Arenosa regio sine ciuitatibus, vt quidam putant, sed eius parœciæ totidem Emporiola: ab hac dictus Boddicus sinus, *le Golphe des Boddés*. Regio quoque dicta legitur Bothnia Occidentalis. Attamen plerique Thornæ emporium huic prouinciæ addicunt: Thornæ autem vulgò *Torn*, ad Fl. cognominem, sic dicuntur quasi Insulæ Turrizæ, vt vult Ioannes Magnus.

CAP.

CAPVT IV.

Finlandia.

QUI dictam volunt quasi *pulchram terram*, quòd eà præcel-
lat Sueciæ, aut alterutram tantùm viderunt, aut neutram:
melius appellata est à Suecis *Fiendeland*, terra hostilis, quòd inde
multùm infestarentur. Hi patriâ linguâ dicuntur *Somi*, vel à
squammis piscium quibus asperguntur eorum domus, vel à pa-
ludibus. Dialectum peculiarem habent quæ multis consonanti-
bus caret. Olim Reges habuere, sed à S. Errico domiti, Suecorum,
Christique iugum recepere.

FINLANDIA { *Abo* ciuitas Episcopalis ad Fl. *Aniaroki*.
MERIDIO- { *Gusto*, arx nunc diruta.
NALIS { Razeburgum: *Razeborg*.

FINLAN- { *Biorneburga*: *Biorneborg*, ad quam influit Culmo
DIA { fluuius Salmonum captura celebris.
SEPTEN- { *Nadhendalia*: *Nadhendal*, vbi celebre olim mo-
TRIONALIS. { nasterium dictum Vallis Gratia.

CAIANIA, seu { *Vla* nuper condita & munita vrbs: *Oule*.
BOTHNIA { *Caianeburgum*: *Caianeburg*, arx.
ORIENTA- { *Vlaburgum*: *Vlaburg*, arx quoque munita. Prouin-
LIS. { ciam hanc à Bothnia separat Fl. *Kimi*.

SAVOLA- { Castrum nouum: *Niifort*, condita vrbs ante ducen-
XIA Re- { tos annos ab Aulae magistro Erico Axelson, & arx
gio valde { D. Olai cognominata. In hac regione Flumina vi-
rigua. { tulos marinos habent.

TAVASTIA { *Tauastia* arx: *Tauasthus*, à Birgero Ieri Rege Sue-
Regio Me- { cia condita 1250. vt populos istos in officio, &
diteranea. { religione contineret.

NEOLANDIA, seu { Antea hic Fionnes, & Carelli, habita-
NYLANDIA, { bant.
quasi noua terra, quod { *Burgus*: *Borgo*.
eo missæ colonia. { *Helsingfordia*: *Helsingfortz*.

Parall. Geogr. Tom. I I.

Y

CAR- REL- LIA	SVECICA, seu EVRO- PÆ.	VIBVRGVM: <i>Viburg</i> , emporium nobile cum arce munitissimâ ad tutelam limi- tis Russici.
<i>Karelen.</i>	MOSCHO- VITICA.	Kexholmia: <i>Kexholm</i> , quasi cuculi fre- tum in duabus paruis Insulis, in ostio Fl. <i>Voxen</i> , in vna arx, in alia vrbs, à Ruthenis <i>Carelogorod</i> , quasi Care- liæ propugnaculum, vi capta à Sueco, & postea reddita.
à Co- riola Fluuiio nomen accep- pit.	pace inter vtrumque Principem cōfecta red- didere Sueci quicquid occuparant.	Ladoga lacus, seu Ladescio omnium Europæorum maximus, à pisce La- dog nomen habet, qui in eo tantum reperitur.

CAPVT V.

Ingria, Ingridie: Ruthenis Isera.

NVPER Regno Sueciæ adiuncta est anno 1617. cum eam sibi vindicauit Gustauus Adolphus Caroli IX. filius. Hic maxima fit Alcium venatio *des Ellans*, qui bis in anno Fl. Niëuam traiciunt vere è Russiâ in Carelliam, Autumno ex Carellia in Russiam.

INGRIA PROPRIA	Notteburgum, Ruthenicè Oresca, <i>la Noix</i> , in fauci- bus rapidissimi Nieuæ in exigua Insula, locus inex- pugnabilis, quam fame cepit Gustauus Adolphus, cum tamen propugnatores omnibus cibis abunda- rent.
SOLVS- KIA <i>Solouski.</i>	Iuuanogorodia: <i>Iuuanogorod</i> , Naruiæ opposita in Isth- mo rapidissimo flumine cincta, & in rupe cuius do- morum tantum cacumina extant.
INGER- MANIA	Iama: <i>Iamogorod</i> , ad Fl. Iamam qui in Naruam in- fluit, munitissima ciuitas, cuius muri è saxo, quam natura egregiè communiuit.
<i>l'Inger- manland.</i>	Capuria: <i>Caporie</i> , quam aliqui confundunt cum præ- cedente, dicuntque Iamam prius Capuriam dictam esse.

CAPVT VI.

Liunia, Liefland Germanis.

ITA dicta videtur, aut ab *Effluis* populis, aut melius à *Liunionibus* quorum Ptolemæus meminit. Eius longitudo à Narua ad *Memel* porrigitur, latitudo à mari Balthico ad lacum Peipum *Peibas*, aut *Beibas*. Regio est frumenti diues. Paruit diu Equitibus Engiferis, seu Liuonicis, sed demum ij vniti sunt sub Gregorio IX. Pontifice cum Equitibus Teutonicis, qui aliter Crucigeri, & Prutheni dicebantur, & exinde Magistrum Teutonicum agnouerunt, eique tributum pensitarunt, quod persoluto pretio extinxit Volterus Pletenburgus, precium Albertus Marchio Brandeburgicus recepit, factusque Volterus Imperij Princeps, sed coactus est se turpiter submittere Sigismundo I. Poloniae Regi. Sigismundus autem Augustus post mortem Guilielmi de *Furtemberg*, quem milites cum arce Felino Moscho prodiderunt, compulit eius successorem Gotardum Ketlerum abdicare se magistratu, sed eum sic creauit Ducem Curlandiae, & Semigalliae, vt etiam ad posteros transmitti posset, erat enim ille Lutheranus. Anno autem 1626. Gustauus Suecus addidit reliquam Liuniam, Estoniam, quam ab anno 1561. Erricus Moscho eripuerat, indigenis per Carolum V. iussis à quocumque vellent auxilium implorare contra crudelitatem Russorum, & maximè Ioannis Basilij eorum Imperatoris, veriùs tyranni.

§. I. *Estonia, siue Estlandia, Esten, seu Eistland.*

ESTONIA	}	Fellinum: <i>Fellin</i> , ad Fl. Fellam, castrum vbi proditus
PROPRIA		à suis Magister Ordinis Liuonici.
<i>Esten.</i>	}	Taurus: <i>Taur</i> , seu <i>Tarnest</i> , à Lithuanis diruta arx.
		Hapselia: <i>Hapsel</i> , ad sinum vrbi cognominem, Episcopalis, cui vnita sedes Oeseliensis.
VIKECHZ-	}	Loda: <i>Lode</i> , arx munita, bello Sueuico famosa.
LANDIA		Lehalium: <i>Lehal</i> , castrum & ciuitas, vbi nobile virginum cœnobium.

Vikeſland.	OESI- LIA Infula Oeſel.	Arnsburgum : <i>Arnsburg.</i>	Arces olim prodiæ Da- nis à fratribus Crucige- ris, & eas Rex Daniæ poſſidet.
		Sonemburgum: <i>Sonembourg.</i>	
VIRLAN- DIA, ſeu VIRIA Virland.	Narua, ſeu Naruia: <i>Narue</i> , ad Fl. cognominem è re- gione <i>Iuanogorod</i> , emporium nobile. Veſemberga: <i>Veſemberg</i> , arx & Capitaneatus. Tolzburgum: <i>Tolzburg</i> , ad finum Balticum.		
HARIA <i>Harie.</i>		REVALIA: <i>Reuel</i> , ſeu Riualia præcipua totius Eſtoniæ. Badifium: <i>Badis</i> , caſtrum & monaſterium prædiues.	
GERVENLANDIA, ſeu IERVIA, <i>Geruenland.</i>	Vitenſteinum: <i>Vitenſtein</i> , arx vnica hu- ius tractus, Polonis <i>Bialykamien</i> , hoc eſt albus lapis.		

§. 2. *Litlandia*, *Leitland*, *Gallicè Letten*.

RIGA: *Rigen*, aut *Rig*, olim vrbs Archiepiſcopalis, duplici foſſa
vallata ad Duinam Fl. *la Dune*, olim Equitum Teutonicorum
ſedes, & curia.

Dunamunda: *Dunamond*, arx aditu difficillima: hinc olim Dani à
nauibus tributum exigebant.

Valmaria: *Valmar*, ſeu *Volmer*, ciuitas & caſtrum, ad Fl. *Trideram*.

Segenuoltia: *Segenuolt*, cum caſtello ad Fl. *Treider*, Mareſcalli
primi à Magiſtro ſedes.

Mariemburga: *Mariembourg*, in lacu caſtrum munitiſſimum.

ARCHIEP. RIGENSIS	Riga: <i>Rigen</i> , de quâ ſuprà.
	Kokenhuſium: <i>Kokenhaus</i> , arx & ciuitas munitiſſi- mæ.
	Conemburgum: <i>Conembourg</i> , arx cum ciuitate.

EPISCOP. TORPA- TENSIS	Torpatum: <i>Derpt</i> , ſeu <i>Derhet</i> , aut <i>Dorpat</i> , ad Fl. <i>Becum</i> <i>Embek</i> , cum arce in colle munitiſſimâ.
	Neinhuſium: <i>Neinhaus</i> , bello Ruſſico celebre.

§. 3. *Curlandia*, *Curland*.

CURLAN- DIÆ DVCATYS	VENEDA: <i>Venden</i> , aliter <i>Vindou</i> , ad Fl. cognominem, Polonis <i>Kieſſ</i> , vrbs Episcopalis nũc vnica à Sixto V. procurante eam ſedem Stephano Batorio Poloniæ Rege.
---------------------------	---

Duché de Curland. { Godlinga: *Godlingen*, vbi aliquando commoratur Dux Curlandiæ, creditur primaria Ducatus ad Fl. *Vindouu*.

SEMI-GALLIA { MITAVIA: *Mitauu*, aut *Mitouu*, vbi ferè degit Dux Curlandiæ in loco irriguo condita.

Semi-gallen. { Solemburgum: *Solembourg*, arx & præfectura.
Doblinum: *Doblen*, castrum perelegans.

C A P V T V I I.

Regnum Danicum.

FX duobus regnis conflatum est Danico & Noruegico, quæ quando firmiter coaluerint supra docuimus. Cùm ergo sub Christiano primo Sueci defecissent, & in rebellionis communionem Noruegi venissent, postea pollicitationibus huius Christiani hi reuocati sunt, & exinde in fide perstiterunt, atque eorum ope Rex Daniæ vindicauit sibi, aut detexit Insulas, de quibus postmodum in Noruegiâ agemus.

§. I. *Dania in genere*, le Dannemark.

N V M. I. *Nomen.*

NOMEN credunt omnes à Dano primo Danorum Rege deductum, ideóque dictam *Danmarchiam*, quasi *Terram Dani*. Philippus tamen Cluuerius, vt supra in veteri Scandia notauimus, hoc nomen primò deducit à voce *Theuth*, quæ Deum sonat, & postea à Saxonibus *God*, vnde qui antea *Theutoni* dicti Godani, ex quo primâ syllabâ expunctâ Dani dicti sunt. Alij à voce *Daneman*, quæ dictio viros aquosos significat, à voce *Aha*, quæ illis est fluius.

N V M. 2. *Quantitas.*

QUANTITAS Daniæ non satis commodè proferri potest. Quia multas Insulas complectitur, & continens crebris æstuariis lacinatur, si tamen ex cælo terræ mensura colligi potest, eius *latitudo* Geographica desumitur à gradu 54. ad 57. cum dimidio, ac proin-

de, inclusis maribus, continet 210. mille passus, leucas nostras 105. Germanicas 52. cum dimidia. *Longitudo* verò est graduum ferè decem qui ad magnum circulum reuocati reddunt circiter milliaria 300. leucas nostras 150. Germanicas 75.

N V M. 3. *Qualitas.*

SOLVM hîc depressum & palustre, quare Dania pascuis abundat, campi miræ fertilitatis, & quæ Batauis ferè frumentum omne sufficiat; aër satis purus, vnde omnes ferè Dani ingeniosi.

MERCES. Equi vegeti, ac valentes, butyrum, adeps, boues prægrandes, & pinguiissimi, ligna abiogna ex Sconia ad malos, quibus Bataui, Galli, Hispani carere non possunt.

DIVITIÆ Regis in duobus sitæ sunt, in Sundicis Faucibus, & vectigalibus impositis armento quod ex Daniâ in Germaniam traducitur. Sub initium huius sæculi hæc duo conficiebant 12. librarum Turonensium milliones cum 700. millibus, nunc ad 15. milliones Regis vectigalia dicuntur excreuisse. Centum naues armare, & 30. armatorum millia potest educere.

N V M. 4. *Mores.*

DANI sunt hospitales, & olim pugnaces, nunc eorum virtus nonnihil elanguit, & ad merces & lucra potiùs inclinant. Laboris patientissimæ sunt fæminæ. In conuiuia, & ebrietatem paulò propensiores.

N V M. 5. *Politia.*

REX eorum primus Danus ex Sueciâ oriundus & potitus aliquot Infulis à Iutiis in auxilium euocatus est; is cum hostes retulisset totius Daniæ Rex effectus est. Fuit olim hic status ex Aristocratico temperatus, quare ab optimatibus Christiernus est datus in custodiam, sed hoc iugum excussit sicut & imperij, nisi pro Ducatu Holsatiæ. Olim in totam Europam bella circumferabant, quare dicitur Hibernia ab iis octies debellata, Anglia decies, Scotia, & Saxonia aliquando factæ vectigales, Suecia duodeuiginti præliis attrita, vt hîc de Gallia taceam, quæ inuita coacta est Normannos recipere: nunc autem sese continent limitibus regni sui.

In quinque ordines status ille distribuitur. 1. est familiæ Regiæ: Rex olim eligebatur, sed semper ex eadem familiâ. 2. Nobilitatis ex quâ Senatores assumuntur, & præcipui magistratus, vt Præfectus Aulæ, Marefchallus, Admiralius, Cancellarius, Præfectus ærarij, &c. 3. Episcoporum, & Cleri. 4. Ciuium & Mercatorum, ex quibus vrbium Senatores, Episcopi, Pastores, Scribæ. 5. denique Rusticorum quorum alij liberi coloni dicti *Fribunder*, alij penè serui. Olim in Præfecturas 184. diuidebatur, quas *Hæret* nominabant.

N V M. 6. *Religio.*

OLIM admodum Catholica Dania, sed Lutheri fæces inductæ per Fridericum primum substitutum in locum Christierni, vt Protestantibus sui regni fautores haberet. Ceremoniæ itaque hîc retentæ sunt, & quamquam Calvinistæ huc irreperint, impediunt tamen Ministri, ne hîc quidquam possint.

§. 2. *De Noruegia.*

N V M. 1. *Nomen.*

NOMEN habet à voce *Veg*, quæ viam sonat, quasi via in Septentrionem. Antea Nortmannia nuncupabatur: vt in Scandia diximus, quæ etiam vox viros Septentrionales significat.

N V M. 2. *Quantitas.*

QUANTITAS porrigitur à gradu latitudinis 58. ad 72. ac proinde sic continet 840. milliaria, seu leucas nostras 420. Germanicas 210. Suecicas 140. Longitudinis autem diuersimodè spectatæ 15. gradus assumes, qui sub gradu 60. reddunt 450. milliaria, leucas nostras 225. Suecicas 150.

N V M. 3. *Qualitas.*

REGIO est perfrigida ob montem Sueuonem quem Alpes alij vocant, ventos reperimentem. Frumento caret, eoque tantum vititur importato, ideoque tantis priuilegiis ornata Bergæ.

MERCES. Pisces ficci, butyrum, pelles preciosæ, corium, pix liquida, ligna, & sal hyeme concrefcens potentiùs: ad Bergas fit nobilis illa Pelamidum piscatio.

N V M. 4. *Mores.*

NORVEGI simplices & candidi, viri fortes, plerique Magi, unde hic ventus passim venalis: venatibus plurimum indulgent. Versus Septentrionem ferè in cauernis degunt ob ventos vehementiores.

N V M. 5. *Politia.*

PENDENT à Præfectis, quos iis Rex Daniæ constituit, cui se sponte dederunt. Suprema curia est Asloia *Opsko*, vbi demum lites maioris momenti terminantur. Cæterum in officio continentur per arces in quibus Præpositi degunt.

N V M. 6. *Religio.*

QUANTA fuerit olim religio Noruegorum arguit Basilica S. Olai Nidrosiæ, cuius pars tantum restat, æde totâ flammis absumptâ. Lutheri nunc sequuntur errores, sed populus à maioribus acceptam religionem retinet, eamque dum appellit ad nostra littora profitetur.

§. 3. *De Islandia.*

N V M E R V S I. *Nomen.*

SIC dicta quasi Regio glacialis per Flokum quemdam Archipiratam; antea vocabatur Snælandia, *pays de Nege*, & *Gardarsholm*, à quodam Gadaro Sueco, qui eam primus detexisse dicitur. Sub finem noni sæculi ab Europæis frequentari cœpta, quando fratres duo Noruegi ad eam confugerunt.

N V M. 2. *Quantitas.*

DIFFICILE est eam statuere, quoniam crebris & magnis

gnis æstuarijs lacerata est. Latitudinem habet à 64 $\frac{1}{2}$ ad 68. cum 20. minutis, ac proinde milliarium 190. Longitudinem à 356 $\frac{1}{2}$ ad 11. qui ad maiorem circulum reuocati reddunt 236. milliaria.

N V M. 3. *Qualitas.*

OCTO mensibus hîc frigus perdurat: cùm deest iumentis fœnum ea piscibus pascunt, incolæ macrobij & plerique annum 150. attingunt. Hîc multa Balnea.

MERCES, pisces exsiccati, adeps, oleum ex piscibus, butyrum in arcis 40. pedum, sulphur.

N V M. 4. *Mores.*

SVPERBI sunt ob corporis immane robur. Omnes piscationi dediti: Magi hîc plurimi, qui ventos vendunt, & sibilo naues fiunt. Norunt omnes legere, quia à parentibus edocentur.

N V M. 5. *Religio.*

ANNO Christi 1000. conuersi sunt adnitente Olauo Rege Noruegiæ, quando & duo Episcopi creati. Sed sub Christierno III. ad Lutheri sectam vocati sunt, per Ministrum ad eos ab Rege missum.

N V M. 6. *Politia.*

OLIM regebantur ab optimatibus electis, sed demum Oligarchiæ pertæsi Haquino Regi Noruegiæ submiserunt sese. Ad eos regendos in præsentia mittitur Præfectus qui residet in arce *Bastede*. In tres ordines distributa sunt libera capita, in Iudices *Lochmanes*, Nobiles *Bunden*, & Clerum, reliqui seruorum habentur loco.

§. 4. *De Groenlandia.*

N V M. 1. *Nomen.*

Si c dicitur quasi *Terra viridis*, vel per ironiam, vel si compa-

Parall. Geogr. Tom. II.

Z

retur cum vicinis. Ab indigenis nominatur *Secanunga*.

N V M. 2. *Quantitas.*

QUANTITAS eius incomperta, pars eius quæ dicitur *Meta incognita* gradum 60. attingit, pars maximè Septentrionalis ultra 70. detecta non est. Nescitur utrum sit continens aut Insula, in præsentia probabilius est continentem esse.

N V M. 3. *Qualitas.*

NULLA hinc arbor (quidam tamen nuces & quercus agnoscunt) incolæ utuntur ossibus piscium ingentibus, quæ mare quotidie ad littus euomit.

MERCES. Hinc afferuntur marmora diuersi coloris, pelles, & pisces exsiccati, & cornu piscis quod hætenus Monocerotis cornu creditum est.

N V M. 4. *Mores.*

VICTITANT indigenæ carnibus vsorum, vulpium, leporum & damarum. Item & piscibus & volucris, vitamque similem agunt Canadensibus. Crudis carnibus cum voluptate se ingurgitant.

N V M. 5. *Religio.*

ANNO Christi 1000. eò penetrauit, beneficio Olai Noruegiæ Regis, eoque missus Episcopus. Postea & eò Patres Dominicani transisse dicuntur: de quorum Monasterio in Admirandis.

§. 5. *De Spitsberga.*

NOMEN habet à voce Germanica *Spits* quæ acutum, & *Bergen*, quæ montem significat: sic dicta est ab Henrico *Helmskerck*, qui anno 1596. eam detexit. Sed Angli contendunt ante annos 17. inuentam, dictamque *Neuland*, *nouveau pays*, aut *Greenland*, *Terre verte*: Interim dum inter se disceptant, Rex Danus per Præfectum *Vardhusianum*, hinc sibi vectigalia à piscatoribus exigit.

SITVS. Extenditur à gradu latitudinis $76\frac{1}{4}$ ad 80. & paulò suprà, & iacet inter 25. & 40. Meridianos, vt me Tabulæ Batauorum docent. Continet duas ingentes peninsulas.

MERCES. Hic Phocarum, & Balænarum piscatio nobilis, & variorum monstrorum marinorum. Capiuntur hinc quoque Equi marini, quos alij vaccas, alij elephantes dicunt, quorum adeps magni fit, sed pluris dentes, ebore preciosiores.

§. 6. Diuisio Regni Danici.

DA-	NORD-	ALBIN-	GIA	IUTIA	} Septentrionalis.	} Meridionalis.	
							HOLSATIA: <i>Holstein.</i>
LÆ	} Fionia.	} bus					
			MINORES	} Borholmia.			
INSVLÆ	} Gotlandia.						
		} Oesilia.					
SCA-	NIA		} Halladia.				
		} Scania.					
				} Blekingia.			
NOR-	CON-	TI-	NENS		} Bahufiana.	} Præfecturæ:	
				} Angerhusiana.			
							} Bergensis.
} Varhusiensis.							
	REG-	IN-	SV-	LÆ	} Islandia.	} Groënlandia, seu Terra viridis.	
} Spitzberga, seu montium acutorum.							
							} Spitzberga, seu montium acutorum.

§. 7. Nordalbingia olim Cymbrica Chersonesus & Cartris.

NVM. I. Iutia Septentrionalis, Norder-Iutland.

DIOECESIS
 RIPENSIS

}	RIPA: <i>Ryp</i> , ad Fl. Nipficum <i>Nipsaa</i> , à quo diuiditur
}	prætextus minutis Insulis. In hoc tractu Præfecturæ
	30.

Z ij

Euesché de Ryp. } Coldinga: *Koldingen*, hoc est sylua in colle, statione Christierni III. celebris, vbi pons *Broherit*, vnde & regiunculæ nomen, ex quo multa sibi conficit Danus vestigalia. Vrbi quoque imminet arx *Arnsburgh* Aquilæ burgus à prædicto Principe perfecta.

DI O E C. } ARHVSIVM: *Arhusen*, ad mare sita ciuitas è regione Samsoæ Insulæ.

ARHV- } Randrusium: *Randerfen*, oppidum luculentum ad
SIENSIS } Fl. Gudum, *Guden-aa*.

Euesché d'Arhusen. } Grimstadium: *Grimstad*, ad Fl. Grimfundam *Grimfund*.

Mariagram: *Mariaker*, ad hanc aut sequentem diocesium pertinet.

DI O E C. } ALBVRGV M: *Aëlborg*, ad sinum Lymicum *Limsfort*, sic dicitur ab Anguillis, quæ hîc plurimæ capiuntur, *Ael* enim Anguilla est.

ALBVR- } Venfilia, seu Venfolia, & Vendelboa, olim & Bor-
GENSIS } gla, vnde hæc diocesis dicta est quondam Burglauiensis, seu Borglumienfis: *Vendyffel* minutum oppidum ad Fl. *Ry-aa*.

antea } Thy stadium: *Thyftad*, vbi schola, arx Orumna, &
BVRGLA- } cœnobium in fabulis Danicis decantatissimum
VIENSIS } ob puellam hîc sepultam.

Euesché d'Aëlborg. } Promontorium Scagense, *Scagen*, hanc peninsulam terminat.

DI O E C. } VIBVRGV M: *Vviburg*, iuridica sedes Triumviralis
VIBVR- } totius Iutiæ.

GENSIS, E. } Niba } Vrbeculæ quarum equi celebrantur gene-
de *Vviburg.* } Scheua } rosissimi, vt & totius huius tractus.

NVM. 2. *Iutia Meridionalis*, seu *Ducatus Slesuicensis*, *Suder-Iutland*, ou Duché de *Slesuik*.

SLESVICVM: *Slesuik*, seu *Schlesuik*, ad sinum, seu Fl. *Sliam Slec*, quondam Cymbricæ metropolis, & dicta *Hedeba*, seu *Hedebui*, à quadam Regina Daniæ *Hetba*, postea & *Sclieftorff*: adiacet ei ab Occidente arx *Gottorpia Gottorp*.

Flensburgum: *Flensborg*, vbi portus capacissimus, sic dicitur à Flenone milite forti, quasi Flenonis Burgus, loco peramœno sita ciuitas, & riguo.

Haderflebia: *Haderleben*, portum habet egregium, arx euerfa est, alia in Insulâ vicinâ excitata, vulgò *Hansbourg*, omnino regia atque magnifica.

Huisemum, seu Husenum: *Husem*, ad finem Heuerum *Heuer*, cum arce præclarâ.

Apenroa: *Apenrade*.

Tundera: *Tunder*, in eâ regione quæ Frieslandia minor dicitur, aliàs maris eluuiem passa, nunc ruta molibus iactis.

ALSENA } Insula in quâ arx magnifica Synderburgum *Synder-*
Alsen } *burg*.

NVM. 3. *Holfatia*, l'*Holface*, ou *Holstein*: à *sylvarum multitudine sic dicta*.

DVCATVS } CHILONIVM: *Kiell*, in Isthmo, ita vocata quasi cu-
HOLSA- } neus, vbi quotannis fiunt nobilitatis Holfaticæ
T I Æ } Comitia.

Duché } Vilstria: *Vilster*.
d'*Holstein*. } Rendesburgum: *Rendsborg*, in palude quam facit Fl. Eidera.
Neomonasterium: *Niemunster*, ad Fl. *Storam Stoer*.

D I T- } Mildorpia: *Meldorp*, ad Fluuiolum *Meldam*, qui
MARSIA } mox cadit in mare Germanicum, à quo & dicitur.
Lundenum: *Lunden*, ad initium magni ostij Fl. Eideræ.

Dithmarsc, } Heida: *Heiden*, sic dictum oppidum à *Mirica*, inter
ou *Dith-* } colles sita: tota hæc regio pro libertate diu contra
merchen, } Danos pugnauit, & hic *Dithmars* fædè cæsi sunt.
à *Marfis* }
Strabonis. } Toninga: *Toningen*, in peninsula, seu Prouincia dicta EIDERIA *Eyderstede*, ad Fl. *Eyder*.

STORMA- } HAMBVRGVM: *Hambourg*, ciuitas amplissima, & iam
RIA, } Reip. caput, de qua in Germania.
à *Stura*, } Vedela: *Vedel*.
seu *Stora* } Elmehorna: *Elmenhorne*.

- Fluuium | Crempa: *Kremp*, ad Fl. cognominem qui cadit in
Sturam.
- Stormarie.* | Bramstedium: *Bramsted*.
- Itzohoa: *Itzehou*, ad Fl. Storam, vbi proceres Hol-
fatix contra Regem sese fortiter defenderunt.
- LYBECA: *Lubek*, vrbs Imperialis, & Remp. consti-
tuens ad Fl. Trauam *Trauene*, vbi haurit *Vakeniff*,
& *Suarde*, varias belli dominorumque experta vi-
ces: nunc sui iuris nulli vrbium Germanicarum de-
cedit; hinc olim Obotriti populi.
- VAGRIA, | Oldenburgum: *Oldenbourg*, ad lacum, vnde regium-
culæ nomen.
- feu | Segeberga: *Segeberg*, in loco *Aëlberg*, excitatum mo-
nasterium cum arce, opus Lotharj secundi, & sta-
gnum cognomine.
- VAGARIA } | Oldeflouia: *Odeslo*, ad Fl. Trauam.
- la Vagrie.* | Plona: *Plene*, vrbecula inter duos lacus maiorem &
minorem dictos.
- Neostadium: *Niestat*, ad mare Balthicum.
- Ranzouia arx: *Ranzan*, vnde nobis familia, & viro-
rum fortissimorum, atque doctissimorum parens,
& alumna.

§. 8. *Insulæ Danicæ.*

NVM. I. *Sielandia*, Sieland & Seland, & Zeeland: *maxima*
Danicarum Insularum, & amantissima.

HAFNIA: *Coppenhage*, seu *Coppen-hauen*, vrbs planè Regia, & to-
tius Daniæ metropolis, primùm arx tantùm contra piratas, di-
cta antè *Kiobmans offen*, portus mercatorum, qui pressi eò con-
fugiebant. In eâ Rex coronatur, habetque Academiam cele-
berrimam.

Roschildia: *Roschild*, seu *Roeschil*, vrbs Episcopalis, in qua tumuli
Regum Danorum, sensim deficit.

Helsingora: *Elzenor*, & ei vicina arx Coronæburgum *Kronenburg*,
arx inexpugnabilis, in angustiis Sundici freti, seu Oresundici
de stroit de Sund, & hinc penditur Regi vectigal in singulos matos.

Callenburgum : *Kalenbourg*, à Saxone Kalunda dicta.
 Stagofa : *Slages*, cui adiacet arx vbi mortuus Fridericus II.
 Ringhstadium : *Ringstede*, in medio Insulæ vrbs peruetusta.

MINORES
 INSVLÆ
 pendent
 ex Selan-
 dia. {
 AMAGRA : *Amager*, vel Amagria, fœcundissima, Haf-
 niæ adiacens ab Oriente, & eius nutrix.
 HVENA : *Vveen*, sic dicta ab Huenellâ Gigante fæ-
 minâ, vbi Vranoburgus Tychonis-Brahe, ferè ad
 Sundicum fretum.
 MONA : *Moen*, vbi vrbs Stega Stegh.

N V M. 2. *Fionia*, Funen, seu Fuinen; à pulchritudine nomen habet,
Euripo violento à Iuniâ seiuncta.

OTTONIA, seu Odense ciuitas magna *Ottensche*, seu *Ottensee*, vbi
 circa Epiphaniam totius nobilitatis Comitia celebrantur, em-
 porium celeberrimum.

Neoburgum : *Nyburg*, vbi Prætoria nauis Regis est in anchoris,
 olim Regis & Curie Danicæ sedes.

Cartemunda : *Cartemunde*, ad sinum cognominem.

Suineburgum : *Suinburg*.

Foburgum : *Foburg*, minoribus Insulis coronatum oppidum.

Bounsonia : *Boens*, ad Boreale latus Insulæ.

Middelfurtum : *Milbar*, seu *Mildelfart*, versus Iutiam.

Rugardia : *Rudgard*, prædium Regis peramcenum.

MINORES
 INSVLÆ
 pendent à
 FIONIA. {
 LANGELANDIA : *Langeland*, vbi oppidum Rutcopia
Rutkopeng, ad latus Occidentale Insulæ.
 LALANDIA : *Lalandt*, feracissima frumenti, vrbecula
 Mascouia *Maskou*, & in medio Insulæ monaste-
 rium olim pulcherrimum Mariobæa.
 FALSTRIA : *Falster*, cuius promontorium nautis est
 famosum *Gester*, versus Germaniam : oppida &
 arces regie duæ *Nikoping*, & *Stubcoping*.
 ARIA : *Arr*, amœnissima, vbi arx & oppidulum Ko-
 pinga *Koping* ad Boream.

N V M. 3. *Minores Insule.*

- BORINGA seu } Nexoa: *Nex*, ad Orientale latus.
 BORNHOLMIA } Runda: *Rottum*, ad Occidentale.
Bornholm. } Suanekera: *Suanex*, in Boream.
- GOTLANDIA } VISBIA: *Viksby*, seu *Viskbuy*, sic dicta à piscatione:
Gotland. } Episcopalis est, portum habet percommodum, &
 munitum duobus propugnaculis ligneis: fuit olim
 Nautarum schola, hincque leges capiebant.
- OSILIA, } Quatuor millia indigenarum numerat, habetque
 seu } castrum regio præsidio communitum *Armsburg*:
 OESILIA } quomodo omnino venerit in ditionem Danicam
Oesel. } diximus in Liuniâ.

§. 9. *Scania, quâ in voce veteris Scandiae omnes vestigium agnoscunt.*

- SCANIA } LVNDIA: *Lunden*, Danicè *Lund*, Archiepiscopalis
 NIA } vno tantum milliario à mari, antiquissima ciuitas.
 PRORIA } Corona: *Landscroon*, vrbs luculenta cum arce, nun-
 } dinis suis celebris ad festum S. Ioannis Baptistæ.
 } Malmogia: *Ellebogen*, Danis *Malmöë* vrbs munitissi-
 } ma, nobilis Academia, vbi & Regia Bibliotheca.
Schonen. } Helmingoburgum: *Elfenbourg*, seu *Elzenberg*, ad fre-
 } rum Sundicum, è regione *Helsingæ Elfenor*, op-
 } pidum munitissimum, & suis nundinis celebratissi-
 } mum.
- HALLANDIA } VARBURGVM: *Vvårsbergen*, propugnaculum con-
 } tra Suecum; arcem habet, & portum non incom-
 } modum.
- HALLANDIA } Laholmia: *Laholm*, oppidulum, vel potius castrum
 } ad profundum sinum affixum.
Hasland, } Helmstadium: *Helmste*, locus non ita pridem mu-
 } olim } nitus.
 Ducatus. } Falcoburgum: *Valkembourg*, ad Fluum cognomi-
 } nem.

BLE-

BLEICKING, olim Ducatus.	}	CHRISTIANOPOLIS: <i>Christianopol</i> , oppidum munitissimum in limite Gothico.
		Christenstadium: <i>Christenstad</i> , à Christiano IV. conditum.
		Trelleburgum: <i>Drelborg</i> .
		Vstadium: <i>Vster</i> , portus satis tutus.
		Rottenbya: <i>Rottenbuy</i> , versus Gothiam.

CAPVT VIII.

Regni Noruegiæ diuisio.

COMPLECTITVR Noruegiæ Regnum Noruegiam, & præterea Insulas quas Rex Danus vt Noruegiæ Dominus sibi vindicauit, aut Præfectorum Noruegorum ope in officio continet.

§. I. Noruegia, la Noruege, ou Noruegue.

BAHV- SIANA	}	BAHVSIVM castrum: <i>Babus</i> , malè <i>Bobus</i> , ad minutam Insulam quam facit Fluuus Trolhettus, vulgò <i>Vinder</i> , qui ex Venero lacu erumpit: hoc excitauit	
		PRÆFE- CTVRA	Haquinus IV. cùm vt Suecum retardaret, tum vt vicinas vrbes contineret.
		le Gouver- nement de <i>Babus</i> .	Masterlandia: <i>Masterland</i> , ad quam fit piscatio Pelamidum nobilis.
		Congela: <i>Congel</i> , paulò supra Masterlandiam.	
		VIKIA Prouincia, quæ in Boream fere ad montes vsque porrigitur vulgòque dicitur <i>V vick-Syden</i> .	
AGGE- RVSIA- NA	}	ASLOA: <i>Anflo</i> , seu <i>Opflo</i> , Gallis <i>Anfloze</i> , Episcopalis, ad quam piscis <i>Makerel</i> capitur sine sale insuauis, conditus sale suauissimi saporis.	
		AGGERSVSIA arx: <i>le fort d' Angerhus</i> , ou <i>Angerhuys</i> , in intimo sinu Anfloensi.	
PRÆFE- CTVRA	}	Tonsberga: <i>Tonsberg</i> , aliter <i>Koeningsberg</i> .	
		Fridericiburgum: <i>Fridrichstad</i> .	
le Gouver- nement		Schina: <i>Scheen</i> , vbi fodinæ cupri & ferri, immo & argenti detectæ studio Christiani Tertij.	
		Hammaria maior & minor <i>Hammer</i> , 20. leucis in	

Parall. Geogr. Tom. II.

Aa

*d' Anger-
hus.* Boream supra Asloam.
Hinc quoque pendet TELLEMARCHIA prouincia,
in quo nomine Ortelius perperam agnoscit nomen
Thule, vt supra monuimus Tomo 1. parte 2. lib.
2. cap. 3. §. 4.

B E R-
G E N S I S
P R Æ F E-
C T V R A
*le Gouver-
nement de
Berge.* BERGÆ: *Bergen*, indigenis *Baërn*, emporium nobile,
sitæ in sinu flexuoso vulgò *Carmesond*, quem sco-
puli vtrisque stringunt. Multis ciuitas est aucta
priuilegiis, vt ad eam mercatores confluerent.
Begershusium arx *Bergershusen*, vbi Præfectus residet
non procul à Bergis in Boream.
Staffengera: *Staffanger*, ciuitas Episcopalis, oppidu-
lum situm ad magnum sinum, à quâ non procul arx
Doesumk.

N I D R O-
S I A N A
P R Æ F E-
C T V R A
*le Gouver-
nement de
Trunten.* NIDROSIA: *Trunheim*, & *Trunten*, perperam *Drun-
them*, nomen habet à Nidero flumine; totius Nor-
uegiæ metropolis Archiepiscopi sedes, à qua olim
& Islandiæ, & Orcadum, imò & Groenlandiæ
Episcopi pendebant. In eâ visuntur reliquæ ma-
gnifici templi sub nomine S. Olai. Ab eâ non pro-
cul lacus de quo in Admirandis.

V A R D-
H V S I A-
N A
P R Æ F E-
C T V R A
*le Gouver-
nement de
Vardhus.* VARDHVSIVM castrû: *Vardhus*, aliter *Vardahusium*,
in Insulâ *Vardâ*, littori Boreali affixâ, & Præfecti
sedes, qui & Finmarchiam administrat: eo autem
castro Rex Daniæ in mare Septentrionale sibi ius
vendicat, cogitque Batauos, & Anglos piscatores
pretium piscationis exsoluere.

FINMARCHIA: *Finmark*, indigenis *Markfennen*, ex
parte pendet ab hâc Præfecturâ, & à castro *Vard-
husio* ius accipit. Quomodo autem populi isti dis-
tribuantur, & quæ loca incolant, qui sint eorum
mores, neque etiam constat inter Succos, qui de
iis scripserunt.

CAPVT IX.

Insula Septentrionales Dano Regi subditæ, quia Rex Noruegia.

§. 1. *Islandia, Islande.*

PARS ORIENTALIS
ab Islandis
Austlendingafordung.

Kurbarius pagus: *Kurbar.*
Ikrida: *Ikrida*, Monasterium ad lacum in quo miræ magnitudinis serpens plerumque apparet.

PARS OCCIDENTALIS
ab incolis
Vestlendingafordung.

Gilfa: *Gilff*, pagus ad sinum insulis re- fertissimum.
Stadurum: *Stadur*, in alio sinu portuoso.

PARS BOREALIS
ab indigenis
Nordlendingafordung.

Hola: *Holen*, aliter *Halar*, Episcopalis ciuitas, antea dicta *Hoff*, prædium aut ager Hialtæ, quo vsus est Rex Olauus ad populares Christo addicendos.

PARS MERI-
DIONALIS
ab Islandis
Sudlendingafordung.

Schalotum *Schalbot*, Episcopalis condita ab Isleffo filio Gyfferi, quo vsus etiam erat Rex Olauus; & hic Isleffus primus ordinatus est Insulæ Episcopus ab Archiepiscopo Bremensi.
Besteda arx: *Bestede*, aliter *Kronningegard*, vbi Prorex Insulæ commoratur.
Hecla, mons igniuomus, ex quo non tantum ignes, sed etiam fulgura emicant permixta quasi fulminibus, vt dicemus in Admirandis.

§. 2. *Groenlandia, la Groënlande.*

PARS
OLIM
DETE-
CTA.

BEAREFORTIA, vrbs Episcopalis, in quam Olauus Rex Noruegiæ Episcopum misit: is piscandi licentiam concedit, & exinde victitat.
Monasterium S. Thomæ: *S. Thomas*, ad radicem montis igniuomi, ad sinum in quo neque pisces, neque volucres desunt: de eo in Admirandis.

Aa ij

PARS RE-CENS-DE-TECTA { META INCOGNITA, sic appellatur pars Groenlandiæ, quam terminat promontorium *Farewell*.
 Fretum *Forbisherij* Gallis *de Forbicher*, de quo in *Maribus Tomo 1. part. 1. lib. 6. cap. 13. §. 5.*
 Tota ora Freti *Dauisij*, ab Anglis *Argonautis* detecta, dum viam ad *Sinas* quærunt, de quâ *ibidem*.

§. 3. *Spitsberga, seu Montes Acuti, Spitzbergen.*

PENINSVLA OCCIDENTALIS { Sinus *S. Magdalenæ*: *la Baye S. Magdeleine*, ad *Bo-ream*.
 Sinus *Sancti Ioannis*: *la Baye S. Jean*.
Behouda portus: *Behouden Hauen*, in medio *Peninsulæ*.
 PENINSVLA ORIENTALIS { Sinus *Londinensis*: *Baye de Londen, ou de Londres*: ab Anglis *piscatoribus* detecta est ista ora.

CAPVT X.

Regnorum Septentrionalium diuisio per Episcopatus.

IN SVE-CIA. { ARCHIEPISCOPATUS VPSALIENSIS d'Upsalie. { *Lincopensis*: *Lincoping en Ostrogothie*.
Scarensis: *Scaren en Vestrogothie*.
Stregnensis: *Strengnes en Sudermanie*.
Arosiænsis: *Arosen, seu Vesterasen, en Vestmanie*.
Vexionensis: *Vexsio en Ostrogothie*.
Aboensis: *Abo en Finland*.
Viburgensis: *Viburg en Carelie*.
 IN LI-VO-NIA { RIGENSIS de Rige. { *Reualiensis*: *Reuel en Harrie*.
Hapsaliensis: *Hapsal en Vikeland*.
Torpatensis: *Torpat en Kikeland, ou Liilandie*.
Gerlandensis: *Guerland*.
 Nunc vnus est, reliquis extinctis & ipso Archiepiscopatu abolito. { *Venedensis*: *Venden*, aliter *Vindouu*, à *Sixto V.* per *Stephanum Battoriū* procuratus.
 Aa iij

TRIONALE

D A- N I A	de Lun- den.	{	L V N-	Rochildensis : <i>Roschild en Sieland.</i>
			DENSIS	Ottoniensis : <i>Ottense, ou Ottensée en Fuinen.</i>
				Ripensis : <i>Ryp en Nider-Iutland.</i>
				Viburgensis : <i>Viburg en Nider-Iutland.</i>
				Arhusiensis : <i>Arhusen en Nider-Iutland.</i>
				Slesuicensis : <i>Slesuik en Suder-Iutland.</i>

I N NORVE- G I A	{	N I- D R O-	Alloënsis : <i>Oplo, aut Anflo.</i>
			Staffengeralsensis : <i>Staffenger</i> } nunc vniti.
			Bergensis : <i>Bergep</i>
			Hamhariensis : <i>Hammer, pridem intercidit.</i>

I N I S L A N- D I A	{	SIEN-	Holensis : <i>Hola en la partie Boreale d'Islan-</i>
		S I S	de. <i>Schalotens : Schalhot en la Meridionale.</i>

I N G R O E N- L A N D I A	{	de	Groënländensis, seu Bearefortiensis : à <i>Bea-</i>
		Tron-	
		ten.	

CAPVT XI.

De admirandis regnorum Septentrionalium.§. I. *In Dania.*

REGES Daniæ ex Vrfu procreatos vulgò credunt. Vrfus enim virginem rapuisse dicitur, eamque compressisse, ex quo concubitu natus filius pulcherrimus, & strenuissimus, sed villosus; quare dictus à parente virginis Vrfus. *Ioan. Saxo. Ioannes Magnus, Olauus Magnus.*

In Daniâ tanta olim Pelamidum (quos Barbarè vocant Hales) copia, vt sæpe freta, & sinus omnes iis scaterent, & impacta nauigia vix remis impelli possent. *Saxo, & Stephanus Stephanus.*

In Insulâ Huenâ ad fretum Orefundam, syluula ex corylis, vbi nulla nucum infecta vnquam, aut arrosa vermiculis visa est. *Petrus Montanus.*

In eâdem Insulâ Glires nulli visuntur, nec importati viuere possunt. *Idem.*

Ibidem fons rigidâ quantumuis hyeme, cæterisque concretis, numquam congelatur. *Idem Montanus.*

§. 2. *In Sueciâ.*

PROPE Goppingam reperitur aqua acidula ad instar vini, cæque fulua. *Andr. Baccius lib. 1. cap. 14. & Castus de Miner.*

Vernerus lacus tam præcipitanter cadit, vt fragor ad ducenta stadia exaudiatur. *Olaus Magnus.*

In Sueciâ fons in montis editissimi vertice non emittit aquam nisi sole supra horizontem existente, noctu omnino exsiccat. *Eusebius Nierembergius.*

In Dalecarliâ aqua ex metallicis hausta, ferrum in cuprum præstantissimum transmutat, desideratâ tantum ponderis quartâ parte, si ferrum fuerit minutum, si verò densius tertiâ. *Henricus Soterius in suâ Sueciâ.*

Prope Stocholmiam locus *Kundsunt* dictus, hoc est *Gurges* inter scopulos, cuius fundus numquam potuit explorari. *Olaus lib. 2. cap. 12.*

In Sueciâ Alces tanti roboris, vt lupum pede attingentes non tantum enecent, sed & confodiant. *Idem Olaus.*

Porrò cornua pedis dextri posterioris Alces, qui nondum genuerit, si viuo pedi rescindantur ante medium Augustum, Herculeum morbum solo tactu sanant. *Idem Olaus lib. 18.*

In Angermaniæ promontoriis, tantus fluctuum strepitus, vt nisi fugiant nauæ, aut exanimantur, aut surdastri reliquâ vitâ perdurant. *Idem Magnus.*

In Gothiâ Meridionali prope urbem *Vexion* lacus limosus omnia adurit quæ coqui possunt. *Olaus lib. 2. cap. 1.*

Vbi sunt Gothi in vastis solitudinibus Barathrum est, seu fossa profundissima, quasi muris vndique præcincta, in quam mittuntur damnati cuiusdam criminis. In hanc fossam indigenæ solent proiicere agnos sacrificatos, & excoriatos, vnde eos rapiunt Aquilæ, & transferunt ad summos montes, carnibus autem adamantes magni precij adhærescunt. *Anastasius Nicensis ex Chrysostomo.*

In littore Ostrogothorum Orientalium prope oppidum Norcopensense ad torrentem visuntur Saxorum variæ figuræ quasi humano

artificio elaboratæ, & in iis aliquot hominis forma. *Olaus lib. 2.*

In parte Septentrionali Sueciæ Vrsi, & Cerui candidi sunt. *Nierembergius, & plerique alij.*

In eadem parte Septentrionali tantum frigus plerumque defæuit, vt fictilia vasa passim frangantur, & aliquando clavi ex portis, atque feris exiliant. *Olaus lib. 2. cap. 12.*

In iisdem locis capiuntur vituli marini, quorum adipe perlitæ ocreæ numquam afflantur fulmine. *Geſnerus.*

In Finlandiâ *Nigri* Fluvius omnes pisces nigros alit. *Olaus, & Scaliger exercitatione 59.*

In Liuoniâ cuniculi æstate cineritij, hyeme candidi sunt. *Henricus Soterus in suâ Sueciâ.*

§. 3. In Noruegia.

AD littora Noruegiæ ad eò profundum mare, vt quamuis eò deductæ fuerint naues plenæ funibus, numquam tamen solum potuit explorari. *Olaus Magnus lib. 2. cap. 12.*

In eodem mari captus est piscis, vultu & cucullo Monachum referens, cuius imaginem exhibet in libro suo de Monstris *Aldroandus.*

Ibidem sæpe capti Tritones, & duo recens in Germaniam indidem aduecti. *Eusebius Nierembergius.*

Ad Occidentale latus Noruegiæ visitur ingens vorago, quam vocant veteres Umbilicum maris, Anhelitum & Nares mundi, nunc *Maelstroome*, seu meliùs *Monskestroome*, à Naucleris *Nauer der lee*, hoc est Maris Umbilicus, ante Insulam, seu scopulum *Vveeroy*, vbi singulis fenis horis crescente Oceano aqua deorsum in Barathrum deuoluitur, tantâ vi, & rotatione, tamque incredibili vndarum strepitu, vt verbis exprimi non possit. Econtra eadem vnda Oceano decrecente, rursus ex imo emergit, atque attollitur tanto impetu, vt nulla moles, nullus quantumuis vastus piscis in fundo consistere possit, & tunc naues ipsæ mercibus onustæ aliquando remittuntur. Patet hæc vorago in ambitu ad 40. millia passuum, & malè ab Gerardo Mercatore ex relatione Pseudomonachi in regionem polo subiectam reiicitur. *Lucas Aurigarius, Ortelius, Syluester Cambrensis, Olaus, &c.*

Sola Normannia (sic Noruegiam vocat) vulpes habet nigras, lepo-

Iepores & vrfos albos, qui sub aquâ vt Vri viuunt. *Magister Adamus Canonicus Bremensis de fitu Dania.*

In Noruegiâ aër aliquando omnino corrumpitur, muribus quibusdam morientibus quos *Lemmer* appellant indigenæ. Hinc morbus oritur inducens in caput vertiginem, & per totum corpus aturiginem effundens. *Cardanus lib. 1. variarum cap. 4.*

Addit *Olaus* hos mures esse variegatâ pelle, cum imbre de cælo cadere, & diu dubitarum, vtrum in aëre formarentur; opinionem hanc refutatam esse, ex quo in eorum aluo herba reperta est.

Olaus.

In Noruegiâ fons omnia in lapides mutat, ligna, lina, &c. per annum immerfa. Id probauit Episcopus Oxippale regnante *Guçialdemaro Rege Danorum. Syluester Cambrensis.*

Prope *Nidrosiam* lacus omnibus congelatis, atque rigentibus numquam concrefcit. *Olaus lib. 1. cap. 27.*

Aër in Noruegiâ adeò frigidus, vt plerumque præcordia occupans, atque stringens priùs homines interimat, quàm se dolere sentiant. *Barclaus in Icone Animorum.*

In Septentrionalibus lacubus congelatis, sub ipsâ glacie obventum inclusum, non minor auditur sonus, quàm sæui tonitruui ex densitate nubium in lateribus coarctati. *Olaus Magnus lib. 2. c. 4.*

§. 4. In Islandia.

HECLA mons semper obductus niue perpetuis ignibus exæstuat, & plerumque lapides eructat. Certè anno 1580. tanto cum fragore & tumultu saxa eiaculatus est, vt ad 80. milliaria grandiores machinæ displodi putarentur. *Georgius Bruno.*

Ad eundem montem *Vorago* quædam, ad quam apparere solent demortuorum manes, & cum ambulatibus colloqui; neque detegitur error nisi cum spectra ab oculis euanuerint. *Angrimus Ionas Islandus, & Olaus cap. 3. lib. 2.*

In hac Insulâ fons est aquæ fumigantis, quidquid fumi huius exhalatione efflatur, in lapideæ naturæ duritiem transmutatur, formâ duntaxat superstitæ. *Andreas Velleius Danus.*

Est hîc quoque fons aquæ pestilentis, quem qui gustauerit perinde ac veneno necatur. *Idem Velleius.*

Sunt & ignes qui cum linum amburere nequeant, aquæ ta-

Parall. Geogr. Tom. II.

B b

men molliem depascuntur. *Idem Andreas.*

Boues, & vaccæ hîc carent cornibus, non autem oues. *Angri-
mus Ionas.*

Reperiuntur hîc latices cerealis poculi saporem referentes. Hunc porrò fontem cùm Domini muro sæpire voluissent, vt aquam eius facerent vectigalem, & ex eâ quæstum facerent, mutauit locum & aliò deffluxit. *Andreas Velleius.*

In littore Meridionali Insulæ fontes duo, Occidentalis lanas nigras commutat in albas, Orientalis albas in nigras. *Georgius Carolus Flander.*

In mediâ Insulâ lacus ex quo halitus tam teter erumpit, vt superuolantes volucres enecet. *Auñtor libri Rerump. & Imp.*

Prope portum *Hanefordt*, specus in modum putei in quo nulla aqua visitur, sed si lapidem proieceris post semihoram strepitum audies, quasi saxi in peluim æream cadentis, & illicò aqua ascendet ad os putei, sed illâ adhuc nemo gustare est ausus. *Idem Auñtor.*

In ora maritima ex eodem tractu fontes erumpunt duo, quorum alter frigidissimus, alter calidissimus, qui postea coniuncti balneum efficiunt. *Idem.*

Ventus inter Septentrionem, & Occidentem spirans adèd hîc vehemens, vt aliquando armatos equites ab equis deiiciat. *Olaus Magnus lib. 1. cap. 10.*

§. 5. In Groenlandia.

Hic visitur Monasterium S. Thomæ Dominicanorum, & ab illo non procul mons igniuomus, ex cuius pede fons ignitus erumpit. Huius fontis aquis pertubos deriuatis, non modò omnes cellæ Monachorum instar hypocaustorum calefiunt, sed etiam cibi, immo & panis ipse coquitur. Tophum, seu pumicem mons euomit, ex quo totum est structum cænobium, tophienim hi illâ aquâ perfusi, quasi adhibito bitumine conglutinantur. Hic item horti pulcherrimi aquâ feruente rigati, in quibus flores, & fructus omnis generis. Hæc autem aqua vbi per hortos decurrit, cadit in vicinum sinum, seu portum, quò fit vt numquam gelu concresecat, ideóque appellant pisces, & volucres innumeræ, quibus incolæ ad satietatem victitant. Illa scribit, qui vidit & oram detexit Archithalassus Regis Daniæ *Nicolaus Zennus Venetus.*

§. 6. In Spitzberga.

QUI hîc piscantur Bataui & Angli, deficientibus nauibus relinquunt pisces suos, & anno sequenti dum redeunt integros reperiunt, sine vlla corruptionis suspicione. *Relationes Batauorum.*

Hîc quoque piscis capitur quem Islandi vocant *Nahuay*, cuius carnem si quis comedat statim moritur. Habet autem hic dentem, in capite prominentem septem cubitorum, quem pro Monocerotis cornu Bataui vendiderunt: & verò creditur venenis aduersari. *Idem Bataui.*

Equos marinos hîc quoque conficiunt, quos alij vaccas, alij elephantes marinos nuncupant: sed non est facile eos habere integros plenosque succi. Statim enim atque vnus eorum cuspe percussus interiit reliqui accurrunt, & cadauer tandiu premunt, eique tandiu insident, donec corrumpatur. *Idem Naucleri & Piscatores.*

LIBER QVARTVS.

De Sarmatiâ.

CAPVT PRIMVM.

Historica Sarmatia descriptio.

§. 1. Nomen.

DICEBANTVR olim omnes illi populi Septentrionales Scythæ, sed demum inducto Sarmatarum, & Germanorum nomine Scythæ vocari desierunt, ait Plinius, Scytharumque nomen ignotis tantum populis hæsit. Dicti autem sunt Sarmatæ, vt quidam volunt ab *Afarmoth* filio *Iectan* filij *Heberis*; vel à vultu terribili, seu serpentino; σαύρος enim lacerta est, ὄμμα oculus. Græci itaque Sauromatas, Latini Sarmatas appellant. Tamen in Periplo Scylacis Σάρμαται nominantur: ἰππομόλγοι autem & γαλακτοφάγοι, & alia eiuscemodi, epitheta sunt, non nomina.

Bb ij